

Examen VMBO-KB

2015

tijdvak 1
maandag 18 mei
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Bij dit examen hoort een bijlage.

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 40 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 54 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 Hieronder staan vier gebeurtenissen die te maken hebben met de wijziging van de Grondwet in 1848:
- 1 Er wordt een officiële uitgave van de nieuwe grondwet gedrukt.
  - 2 In Parijs, Wenen en Berlijn komt een deel van het volk in opstand en eist meer politieke invloed op de regering.
  - 3 Koning Willem II benoemt een commissie die de wijziging van de grondwet moet voorbereiden.
  - 4 Thorbecke, de voorzitter van de grondwetscommissie, presenteert het voorstel voor de nieuwe grondwet.
- Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).
- 1p 2 Een bewering:
De grondwetwijziging van 1848 heeft ervoor gezorgd dat Nederland vanaf dat jaar democratischer werd.
→ Noem **één** onderdeel van de Grondwet van 1848 waaruit blijkt dat deze bewering juist is.
- 1p 3 Hieronder staan enkele politieke standpunten:
- 1 De arbeidsomstandigheden van werknemers moeten worden verbeterd.
  - 2 De rol van de overheid moet klein blijven.
  - 3 De socialistische maatschappij moet op een democratische manier tot stand komen.
  - 4 De vrijheid van het individu moet centraal staan.
- Welke standpunten horen bij de SDAP rond 1900?
- A 1 en 2
  - B 1 en 3
  - C 1 en 4
  - D 2 en 3
  - E 2 en 4
  - F 3 en 4

- 2p 4 Hieronder staan drie uitspraken over de tijd rond 1900:
- 1 Wij willen algemeen kiesrecht voor de werkenden én een achturige werkdag.
  - 2 Wij willen dat de overheid zich vooral bezighoudt met de veiligheid en de verdediging van het land.
  - 3 Wij willen dat in de politiek de ideeën van de paus zijn te herkennen.
- Vier groepen:
- a liberalen
  - b protestanten
  - c rooms-katholieken
  - d socialisten
- Geef per uitspraak aan welke groep daarbij hoort. **Let op!** Elke groep mag maar één keer worden gebruikt. Er blijft één groep over.

Doe het zo:

Bij uitspraak 1 hoort ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met uitspraak 3)

- 1p 5 In 1901 verschijnt in een krant een artikel over de Tweede Kamerverkiezingen van dat jaar. De titel van dat krantenartikel luidt: 'De kleine luyden grijpen de macht'.
Over welke politieke partij gaat het in dit artikel?
- A ARP
  - B Liberale Unie
  - C RKSP
  - D SDAP

Gebruik bron 1.

- 2p 6 Stel: je maakt een werkstuk over het belangrijkste politieke doel van de **Eerste Feministische Golf**. Je zoekt afbeeldingen die passen bij jouw werkstuk. Je komt deze zes afbeeldingen tegen.
→ Welke **drie** afbeeldingen passen bij jouw werkstuk? Schrijf alleen de nummers op.

- 2p 7 Binnen de ARP was er discussie over een ontwikkeling op het gebied van de radio in Nederland. Hieronder staan drie gebeurtenissen die horen bij deze ontwikkeling:
- 1918: de eerste radio-uitzending;
  - 1924-1927: verschillende maatschappelijke groeperingen richten hun eigen radio-omroepvereniging op;
  - 1935: de helft van alle gezinnen luistert naar uitzendingen van verschillende radio-omroepverenigingen.

De leiding van de ARP was aan de ene kant **positief** over deze ontwikkeling op het gebied van de radio. Maar de leiding van de ARP vond die ontwikkeling aan de andere kant ook **gevaarlijk**.

→ Noem voor beide standpunten een reden.

Doe het zo:

Positief, omdat ... (noem reden), maar ook gevaarlijk, omdat ... (noem reden).

Gebruik bron 2.

- 1p 8 Hieronder staan enkele stappen die horen bij het maken van wetten. Deze stappen staan al in de juiste volgorde.

Het wetsvoorstel wordt besproken in de Tweede Kamer.	1	Het wetsvoorstel is aangenomen.	2	Het wetsvoorstel wordt besproken in de Eerste Kamer.	3	Het wetsvoorstel is aangenomen.
--	----------	--	----------	---	----------	--

Op welke plaats in dit overzicht hoort de gebeurtenis uit de bron te staan?

- A op 1
- B op 2
- C op 3

- 2p 9 Drie beweringen over grondrechten:
- 1 Het recht op gelijke behandeling is een voorbeeld van een sociaal grondrecht.
  - 2 Klassieke grondrechten zijn gericht op de vrijheid van de burger.
  - 3 Sociale grondrechten zijn ingevoerd om de burger tegen de overheid te beschermen.

→ Geef per bewering aan of deze **juist** of **onjuist** is.

Doe het zo:

Bewering 1 is juist/onjuist (maak een keuze).
(enzovoort tot en met bewering 3)

- 2p 10 Iemand doet de volgende uitspraken over de rechtspraak in Nederland:
- 1 De jury beslist of een verdachte schuldig of onschuldig is.
  - 2 De officier van justitie klaagt de verdachte aan.
  - 3 Rechters kunnen niet gedwongen worden om een bepaald vonnis uit te spreken.
  - 4 Wie geen advocaat kan betalen, kan de hulp invoeren van de officier van justitie.
- Welke **twee** uitspraken zijn **juist**? Schrijf alleen de nummers op.
- 1p 11 Een tekst over de Provinciale Staten:
Om de vier jaar worden de leden van de Provinciale Staten gekozen. De leden van de Provinciale Staten kiezen één keer in de vier jaar de leden van de Tweede Kamer.
In de tekst is met opzet een fout gemaakt.
→ Welke fout zit in de tekst? Noem de fout en schrijf de verbetering op.
Doe het zo:
De fout is: ... (noem de fout).
Het moet zijn: ... (schrijf de verbetering op).
- Gebruik bron 3.*
- 1p 12 Wie is hier aan het woord?
- A de minister van Justitie
  - B de Nationale ombudsman
  - C een officier van justitie
  - D een rechter
- 1p 13 In 2005 kwam het kabinet met een wetsvoorstel voor een Europese grondwet. Het kabinet wilde de mening van de Nederlandse bevolking over dit voorstel weten. Een ruime meerderheid van de Nederlandse bevolking wees het voorstel voor een Europese grondwet af. Het kabinet trok daarop het wetsvoorstel in.
Van welk recht maakte de Nederlandse bevolking daarbij gebruik?
- A actief kiesrecht
  - B passief kiesrecht
  - C rechtsbijstand
  - D referendum
- 1p 14 Een wetsontwerp dat door het parlement is aangenomen, wordt eerst door het staatshoofd ondertekend en daarna door één of meer ministers.
Waarom moet een minister na het staatshoofd een handtekening zetten?
Omdat een minister
- A de controlerende macht heeft.
  - B de wet heeft bedacht.
  - C minder macht heeft dan het staatshoofd.
  - D politiek verantwoordelijk is.

Historisch overzicht vanaf 1900

Gebruik bron 4.

- 2p 15 Over de moord op welke persoon gaat deze bekentenis? Geef ook een verklaring waarom deze moord belangrijk is geweest voor de geschiedenis van Europa.

Doe het zo:

De moord op: ... (noem de persoon).

Dat was belangrijk, omdat ... (geef verklaring).

Gebruik nogmaals bron 4.

- 1p 16 In zijn bekentenis geeft de moordenaar een motief voor de moord die hij heeft gepleegd.

Welk begrip past bij dit motief?

- A communisme
- B kolonialisme
- C militarisme
- D nationalisme

Gebruik bron 5.

- 1p 17 Deze spaarbank richt zich op mensen die ondersteuning nodig hebben. Zij zijn op het affiche te zien.

Welke groepering heeft als belangrijkste doel voor deze mensen op te komen?

- A feministen
- B protestanten
- C rooms-katholieken
- D socialisten

Gebruik bron 6.

- 1p 18 Uit welk land is deze soldaat afkomstig? En in welk jaar speelt de gebeurtenis zich af?

- A De soldaat komt uit Duitsland. De gebeurtenis speelt zich af in 1916.
- B De soldaat komt uit Duitsland. De gebeurtenis speelt zich af in 1918.
- C De soldaat komt uit Rusland. De gebeurtenis speelt zich af in 1916.
- D De soldaat komt uit Rusland. De gebeurtenis speelt zich af in 1918.

Gebruik bron 7.

- 2p 19 Zet de vijf afbeeldingen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst afbeelding ..., dan ..., daarna ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).

Gebruik bron 8.

- 1p 20 De foto werd door de nationaal-socialisten gebruikt als propaganda voor Hitler.
→ Geef bij de afbeelding een passend onderschrift dat in de jaren dertig gebruikt kon worden als propaganda voor Hitler.

Gebruik bron 9.

- 1p 21 In de bron wordt een begrip beschreven dat past bij de nationaal-socialistische politiek van Duitsland.
→ Noem dit begrip.

- 1p 22 Welke partij werd **in Nederland** opgericht naar het voorbeeld van de fascistische partij in Italië en van de nationaal-socialistische partij in Duitsland?

Gebruik bron 10.

- 1p 23 In de bron ontbreekt twee keer **hetzelfde woord**.
→ Welk woord moet op **beide** plaatsen worden ingevuld?

Gebruik bron 11.

- 2p 24 Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren er verschillende reacties op de Duitse bezetting, zoals **collaboratie**, **verzet** en **aanpassing**.
→ Welke reactie past bij dit pamflet? Verklaar je antwoord met behulp van de bron.

Doe het zo:

Dit pamflet past bij ... (kies uit: collaboratie / verzet / aanpassing), want ... (geef verklaring met behulp van de bron).

Gebruik bron 12.

- 1p 25 In de drie fragmenten beschrijft Anne Frank gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland.
→ Zet de fragmenten in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ... en ten slotte ... (vul nummers in).

Gebruik bron 13.

- 2p 26 Tijdens de Tweede Wereldoorlog gaven regeringsleiders opdracht tot een aanval. In de bron is die aanval afgebeeld.
→ Noem de **aanval** die is afgebeeld, noem een **regeringsleider** die opdracht heeft gegeven voor deze aanval en noem het **land** waarover deze leider regeerde.

Doe het zo:

De aanval is: ... (noem naam).

Een regeringsleider: ... (noem naam).

Hij komt uit: ... (noem land).

Gebruik bron 14.

- 1p 27 Zet de ooggetuigenverslagen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).

Gebruik bron 15.

- 1p 28 Deze poster werd na de Japanse aanval op Pearl Harbor door de Amerikaanse regering verspreid.
→ Geef een politieke reden waarom de Amerikaanse regering na de aanval op Pearl Harbor heeft besloten deze poster te verspreiden.

Gebruik nogmaals bron 15.

- 1p 29 In de periode **na 1945** was de Amerikaanse regering het niet meer eens met de boodschap van deze poster.
→ Geef een politieke reden waarom de Amerikaanse regering het in die periode **niet** meer eens was met de boodschap van deze poster.

- 1p 30 In 1956 werd de communistische partij verboden in West-Duitsland. Iemand beweert dat het verbieden van een partij niet paste bij het politieke systeem van West-Duitsland in 1956.
→ Geef één argument waarom het verbod **niet** paste bij het politieke systeem van West-Duitsland in 1956.

- 2p 31 Tussen 1980 en 1989 was in één van de twee Duitslanden 85 procent van de jongeren verplicht lid van een jeugdvereniging. Als je geen lid was, kreeg je later problemen bij je studie en bij het vinden van een baan.
Een invulopdracht:

- 1 Deze jeugdvereniging kwam voor in ... (**Oost- / West-**) ... Duitsland.
- 2 Dat land heette officieel ... (**BRD / DDR**).
- 3 Dit land had een ... (**communistisch / kapitalistisch**) ... systeem.

→ Kies telkens uit de twee mogelijkheden.

Doe het zo:

zin 1 = ... (kies uit: Oost- / West-)

zin 2 = ... (kies uit: BRD / DDR)

zin 3 = ... (kies uit: communistisch / kapitalistisch)

- 1p 32 Met welk probleem kreeg Gorbatsjov te maken toen hij de leider was van de Sovjet-Unie?
- A Er waren binnenlandse protesten tegen de afschaffing van de democratie.
  - B Er was sprake van overproductie in de landbouw door de afschaffing van de planeconomie.
  - C Oost-Europese landen eisten dat de Sovjetlegers bleven om de orde te handhaven.
  - D Verschillende volken binnen de Sovjet-Unie wilden zelfstandig worden.

- 1p 33 Rond 1990 kwam er in verschillende Oost-Europese landen een einde aan het communistische bestuur.
Welke oorzaak heeft bijgedragen aan het einde van het communistische bestuur?
- A de dood van Stalin
  - B de politiek van Gorbatsjov
  - C het aftreden van Chroesjtsjov
  - D het bezoek van Kennedy aan West-Berlijn

Gebruik bron 16.

- 1p 34 Deze Amerikaanse presidenten zijn van grote betekenis geweest in de geschiedenis vanaf 1900.

→ Bedenk bij **één** van deze presidenten een tekst op de grafsteen waaruit de politieke betekenis van deze president blijkt.

Doe het zo:

Hier ligt ... (vul naam president in), hij ... (noem zijn politieke betekenis).

Gebruik bron 17.

- 2p 35 Eén van de doelstellingen van de Tweede Feministische Golf was het doorbreken van rolpatronen.

→ Welke **twee** afbeeldingen passen bij het doorbreken van rolpatronen in de Tweede Feministische Golf? Schrijf alleen de nummers op.

- 2p 36 Een bewering:

Na 1989 was de NAVO eigenlijk overbodig, maar vanaf 2001 kreeg het bondgenootschap te maken met een nieuwe vijand.

→ Geef een historische reden waarom de NAVO sinds 1989 overbodig genoemd kan worden.

→ Geef ook aan met welke nieuwe vijand het bondgenootschap te maken kreeg vanaf 2001.

Gebruik bron 18.

- 1p 37 Welk jaar hoort bij de bron?

- A 1910
- B 1940
- C 1970
- D 2000

Gebruik bron 19.

- 2p 38 Geef per afbeelding aan of daarbij het begrip **multiculturele samenleving** of het begrip **secularisatie** past.

Doe het zo:

Bij afbeelding 1 past: multiculturele samenleving / secularisatie (maak keuze).

(enzovoort tot en met afbeelding 4)

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- 2p 39 Drie titels van hoofdstukken uit een boek over de 20e eeuw in Nederland:
- 1 De euro wordt ingevoerd
  - 2 De Nederlandse regering in ballingschap in Londen
  - 3 De wederopbouw onder leiding van minister-president Drees

Vier Nederlandse staatshoofden:

- a koning Willem II
- b koningin Beatrix
- c koningin Juliana
- d koningin Wilhelmina

→ Geef per titel aan welk staatshoofd daar bij hoort. Schrijf alleen de letters op. **Let op!** Elke groep mag maar één keer worden gebruikt. Er blijft één staatshoofd over.

Doe het zo:

Bij titel 1 hoort staatshoofd ... (schrijf letter op).
(enzovoort tot en met beschrijving 3)

- 1p 40 In Nederland worden de slachtoffers van oorlogen ieder jaar herdacht. Een onderdeel van deze dodenherdenking is een stilte van twee minuten om 20.00 uur.

Op welke dag is de dodenherdenking in Nederland?

- A 1 mei
- B 4 mei
- C 5 mei
- D 10 mei

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.